

KLIMP, Sonja, JELENC KRAŠOVEC, Sabina:

PRESTARI ZA UČENJE?

*Ljubljana, Pedagoški inštitut in
Znanstvena založba FF, 2010*

V letošnjem letu je v založništvu Pedagoškega inštituta in Znanstvene založbe Filozofske fakultete v Ljubljani izšla knjiga avtoric Sonje Kump in Sabine Jelenc Krašovec z naslovom »Prestari za učenje?«. Knjiga je aktualna in je izšla ravno pravi čas, ko nas vsakodnevno begajo ali spodbujajo k razmišljanju novice o pokojninski reformi, vlogi starejših v družbi

prihodnosti, njihovi neodvisnosti, učljivosti, njihovi čim večji zaposljivosti itd. itd. K izdaji so pripomogla finančna sredstva Evropskega socialnega sklada.

Sestavlja jo pet delov, uvodoma pa avtorici predstavita koncepte vseživljenjskega učenja in znotraj tega termine: izobraževanje in učenje starejših, izobraževanje odraslih, izobraževanje v tretjem življenjskem obdobju, izobraževanje starejših odraslih.

V drugem delu »Potrebe in možnosti izobraževanja starejših« razčlenita razvojne faze v odraslem obdobju posameznika ter značilnosti izobraževanja in učenja z vidika motivacije odraslih ter psiholoških, ekonomskih in družbenih vidikov. Ugotavljata, da mnoge raziskave kažejo na pomembno povezavo med stopnjo izobrazbe in družbeno blaginjo. Učenje in izobraževanje starejših je koristno tako za posameznika kot za širšo skupnost, pomeni in ustvarja socialni kapital. Starejši si prek vključenosti v izobraževalne aktivnosti gradijo in širijo socialna omrežja. Na vključenost starejših v izobraževanje pozitivno vpliva njihova dotedanja aktivna vključenost v razne izobraževalne dejavnosti. Pomembno bi bilo večjo vlogo nameniti medgeneracijskemu učenju, ki je bilo v preteklih tisočletjih edini pomembni prenašalec znanj in kulture. Ponovno oživljanje medgeneracijskega učenja zmanjšuje segregiranost starejših. Avtorici navajata

več modelov medgeneracijskega učenja in jih tudi podrobneje opišeta. Navajata raziskave, ki potrjujejo, da lahko starejši pomembno pripomorejo k povečanju socialnega kapitala v skupnosti in bivanjskih soseskah. Za oživitev medgeneracijskega sodelovanja je potrebno usklajeno sodelovanje med vlado, ustreznimi ministrstvi, lokalnimi oblastmi, delodajalci, sindikati, nevladnimi organizacijami, mediji idr., ugotavljata in predlagata avtorici.

Ker Slovenija znotraj EU izkazuje eno najnižjih stopenj zaposlenosti starejših, bo morala spremeniti strategije pri zaposlovanju – predvsem z razvijanjem politike dejavnega staranja in spodbujanjem zaposlovanja starejših delavcev. Zato bo treba nameniti več sredstev izobraževanju starejših. Raziskave tega področja žal kažejo, da zaposlovanje starejših spremljata diskriminacija in tudi ageizem, čeprav raziskave o učinkovitosti delavcev ugotavljajo, da so starejši boljši in bolj izkušeni delavci, imajo ustrezna znanja, so lojalni, sodelovalni, delajo kakovostnejše in imajo boljše delovne navade kot mlajši. Zgledne politike na področju zaposlovanja starejših z več kot 50 odstotkov zaposlenih v starosti od 55 do 64 let vodijo: Finska, Danska, Švedska, Estonija, Portugalska in Velika Britanija.

V tretjem delu knjige se avtorici posvetita temi »Ponudba izobraževanja za starejše v nekaterih izbranih državah« in primerjata, kakšna je ponudba izobraževanja za starejše v Nemčiji, Veliki Britaniji, ZDA, Sloveniji, na Nizozemskem in Švedskem. Kot sklep podajata vsem skupne značilnosti: ugotavljata, da na vključenost v nadaljnje izobraževanje najbolj vpliva stopnja predhodne izobrazbe, da je vključenost v formalne programe manjša kot v neformalne, da imajo pri vključenosti starejših v izobraževanje pomembno vlogo univerze za tretje življenjsko obdobje.

Četrty del je namenjen predstavitvi izsledkov raziskave »Socialna integracija starostnikov v Sloveniji«, predvsem tistih, ki se nanašajo na izobraževanje starejših. Raziskava je po-

tekala v letih 2004–2007, glavne ugotovitve pa so naslednje: s starostjo se tudi v Sloveniji zmanjšuje pripravljenost za učenje in prav tako vključenost v učne dejavnosti, ponudba izobraževalnih programov ni prilagojena potrebam starejših, revnejši starejši se manj izobražujejo kot premožnejši, pomemben dejavnik v razmerju do izobraževanja starejših so družinska klima in pričakovanja.

V petem delu knjige z naslovom »Sklepne ugotovitve o izobraževanju starejših in njihovi pripravljenosti za izobraževanje« sta avtorici strnili ugotovitve o vzorcih izobraževanja in učenja starejših, ki so:

- starejši se manj vključujejo v izobraževanje kot druge starostne skupine,
- manj izobraženi starejši se manj izobražujejo,
- starejši se več vključujejo v programe neformalnega izobraževanja,
- kot ovire vključenosti v izobraževanje starejši navajajo: prezaposlenost, starost, bolezen, pozabljivost, pomanjkanje sredstev in neustreznost ponujenih programov.

Za izboljšanje vključenosti starejših v izobraževanje avtorici predlagata naslednje:

- ugotoviti, kaj starejše ovira pri vključevanju v izobraževanje,
- ugotoviti njihove potrebe in temu ustrezno prilagoditi ponudbo,
- razbliniti neustrezne in neutemeljene predsodke o starejših in njihovih zmožnostih za učenje,
- povečati možnosti delne zaposlitve,
- vzpostaviti politična prizadevanja za dejavno starost in s tem za starostno integrirano družbo.

Naj sklenemo z optimistično napovedjo avtoric, da v prihodnosti lahko pričakujemo večjo vključenost starejših v izobraževalne dejavnosti, ker so tudi sodobni še aktivni odrasli bolje izobraženi, bolj aktivni in bolj motivirani za učenje.

Tanja Šulak